

Filosofijos institutas
Doktorantė Monika Morkūnaitė

Taikomoji semantika K. Gödelio ontologiniam argumentui: kvantifikavimo domenų apribojimo problema

Nuo pat tada, kai Kurto Gödelio suformuluotas ontologinis Dievo buvimo argumentas pasirodė viešumoje, jis tapo tiek matematikų, tiek filosofų domėjimosi objektu. Siekiant išvengti įvairių šiame argumente aptiktų trūkumų, jis buvo ne kartą keistas ir tobulintas vėlesnių mąstytojų. Vienas iš probleminių aspektų, išskiriamų šio argumento tyrinėtojų, yra teologinis jo relevantiškumas. Šiuo atžvilgiu reikšmingą kritiką Gödelio argumentui pateikė Randolphas Rubensas Goldmanas: jo teigimu, tam, kad minėtą argumentą galėtume traktuoti būtent kaip *Dievo buvimo* argumentą, reikalinga sukurti jam taikomąją semantiką (*applied semantics*) – t. y. pateikti tokią argumentą sudarančių aksiomų, apibrėžimų ir teoremų interpretaciją, kuri būtų tinkama būtent teologiniu požiūriu. Kita vertus, mėginimas tai padaryti, anot Goldmano, reiškia susidūrimą su rimtais sunkumais. Šiame pranešime koncentruojamasi į vieną konkretų išsamios Goldmano kritikos aspektą: kvantifikavimo domenų apribojimo Gödelio ontologinio argumento kontekste problemą. Kad galėtume prasmingai kalbėti apie tokius predikatus kaip „yra doras“ ar „yra visažinis“, pirmos eilės kvantifikavimo domeną, Goldmano teigimu, reikėtų apriboti (bent jau jaučiančiomis (*sentient*) būtybėmis), o tai reiškia, jog atitinkamai tektų susiaurinti ir pačių savybių aibę. Tačiau tokiu atveju susiduriame su keblumu esmės apibrėžime – antros eilės kvantifikavimo domeno apribojimas tik kai kuriomis savybėmis čia atrodo nepriimtinas. Šiame pranešime siekiama paaiškinti šį Goldmano kritikos Gödelio ontologiniam argumentui aspektą bei apsvarstyti galimus nurodytos problemos sprendimus. Teigiama, jog, norint interpretuoti Gödelio ontologinį argumentą būtent kaip krikščioniškojo Dievo buvimo argumentą, siūlytina išeitis – atsisakyti esmės sampratos įtraukimo į argumentą ir apsiriboti būtino egzistavimo kaip pozityvios savybės priėmimu, pateikiant kitokį nei paties Gödelio siūlytas šios savybės apibrėžimą.